

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. F.**, bývajúcemu v H., proti žalovanému **E. P.**, bývajúcemu v H., pôvodne podnikajúcemu pod obchodným menom E.E., s mestom podnikania H., IČO: X., zastúpenému JUDr. J. S., advokátom so sídlom v H., **o zaplatenie 4 333 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 12 C 65/2008, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. decembra 2010 sp. zn. 3 Co 84/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. decembra 2010 sp. zn. 3 Co 84/2010 **z r u š u j e** a v rozsahu zrušenia vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom (v poradí druhým) zo 14. apríla 2010, č.k. 12 C 65/2008-121 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 280,07 € s 8,5 % úrokom z omeškania od 17. decembra 2007 do zaplatenia spolu s náhradou trov konania 1 612,25 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vychádzal z toho, že žalobca vykonával pre žalovaného práce v roku 2006 a 2007 na základe pracovnej zmluvy z 2. augusta 2006, za ktoré žalovaný neuhradil žalobcovi dohodnutú mzdu a náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku spolu vo výške 4 280,07 €. Aplikujúc ustanovenia § 101 až § 103, § 118 ods. 1, § 116 ods. 3 Zákonníka práce žalobe vyhovel. O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Na náhradu trov konania zaviazal žalovaného v zmysle § 142 ods. 3 O.s.p.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove rozsudkom z 8. decembra 2010 sp. zn. 3 Co 84/20109 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 O.s.p.); žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s 151 ods. 1, 2, 4 O.s.p. a § 224 ods. 1 O.s.p.). V dôvodoch rozhodnutia (m.i.) uviedol, že žalobca v konaní predložil špecifikáciu mzdových nárokov (č.l. 48 spisu) v rozsahu 1 755 odpracovaných hodín, žalovaný predložil súdu tzv. „zmenovku“, na základe čoho tvrdil, že žalovaný odpracoval v rozhodnom období len 757 hodín, čo žalobca spochybnil a preto súd žalovanému uložil povinnosť predložiť dôkazy o evidencii dochádzky žalobcu do práce. Žalovaný túto povinnosť nesplnil (neuniesol dôkazné bremeno), odvolací súd považoval za správny postup súdu prvého stupňa, ktorý vychádzal z tvrdení a dôkazov predložených žalobcom, ktoré považoval za preukázané aj vzhľadom na výsledky iného súdneho konania (vec sp. zn. 10 C 66/2008 Okresného súdu Humenné).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok i rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z dôvodu, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. – k porušeniu práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti. Odvolací súd totiž vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti žalovaného a jeho právneho zástupcu na pojednávaní 1. decembra 2010 napriek tomu, že žalovaný požiadal o odročenie pojednávania na iný termín z dôvodu svojej práceneschopnosti a tiež preto, že sa chcel pojednávania zúčastniť osobne. Vzhľadom na túto skutočnosť žalovaný súčasne ospravedlnil neúčast svojho právneho zástupcu. Napriek tomu odvolací súd rozhodol vo veci 1. decembra 2010. Dovolateľ za nesprávny označil aj postup súdu prvého stupňa, ktorému vyčítal nenáležité zistenie skutkového stavu veci ukončením dokazovania na pojednávaní súdu 14. apríla 2010 a vyhlásením rozsudku bez účasti žalovaného a jeho právneho zástupcu a splnenia si poučovacej povinnosti podľa 120 ods. 4 O.s.p. Vyhlásený rozsudok považoval za neurčitý vo výroku o úrokoch z omeškania (nie je zrejmé, či priznané plnenie je ročné, denné, resp. iné).

Žalobca nevyužil právo vyjadriť sa k doručenému dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241

ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie žalovaného smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (viď § 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovoláním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovoláním žalovaného nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký jeho potvrdzujúci rozsudok vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Dovolanie žalovaného by mohlo byť procesne prípustné (i dôvodné), len ak by konanie, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené

niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., (i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), ale ani samotné nesprávne právne posúdenie veci opierajúce sa o dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Dovolateľ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolateľ namietal, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Odvolaciemu súdu v podstate vyčítal nesprávny procesný postup, keď vec prejednal a rozhodol na odvolacom pojednávaní 1. decembra 2010 v jeho neprítomnosti, čím spochybnil splnenie podmienok vyplývajúcich z § 101 ods. 2 O.s.p., keďže žalovaný tvrdil, že svoju neúčasť ospravedlnil pre svoju práceneschopnosť, požiadal o odročenie pojednávania zdôrazňujúc, že má záujem zúčastniť sa pojednávania osobne.

Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), každý sa môže domáhať *zákonom ustanoveným postupom* svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2, vety prvej Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo, aby sa jeho vec *verejne prerokovala* bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, *verejne* a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy *inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom*, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza

aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp „rovnosti zbraní“, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Konaním súdu sa rozumie jeho procesný postup. Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v *materiálnom ponímaní* zabezpečovať tak právo na súdnu ochranu. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania, ktoré (práva) slúžia na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní. Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Základným právom účastníka je, aby jeho vec bola prejednaná v jeho prítomnosti (tiež čl. 38 ods. 2 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, obdobne čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Občiansky súdny poriadok zabezpečuje toto právo – vo vytvorenom zákonnom rámci – tak, že ukladá súdu, ak zákon nestanovuje inak, aby nariadil na prejednanie veci pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná, pričom predvolanie musí byť účastníkom doručené tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať (§ 115 ods. 2 O.s.p.). Je potom na účastníkovi, či svoje právo využije, alebo nie. Citované procesné ustanovenia platili podľa § 211 ods. 2 O.s.p. primerane aj pre konanie pred odvolacím súdom v čase jeho rozhodovania s tou modifikáciou, že na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej je predseda senátu odvolacieho súdu povinný nariadiť pojednávanie len v taxatívne uvedených prípadoch (ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie; súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez

nariadenia pojednávania; ak to vyžaduje dôležitý verejný záujem); v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 1, ods. 2 O.s.p.).

V súvislosti s vyriešením otázky, či v prejednávanej veci došlo k dovolateľom namietanému odňatiu možnosti konať pred súdom, bolo potrebné najprv zaujať stanovisko k tomu, kedy došlo k vyhláseniu odvolacieho rozhodnutia, ktorého procesný postup je dovolateľom prioritne spochybňovaný. Z obsahu spisu (viď najmä č.l. 134 až 145) spisu síce vyplýva, že odvolací súd na deň 1. decembra 2010 nariadil pojednávanie, toto však odročil na neurčito berúc pritom na zreteľ i žiadosť žalovaného o jeho odročenie (viď č.l. 139 spisu). Odvolací súd 1. decembra 2010 stanovil termín verejného vyhlásenia rozsudku na 8. decembra 2010 o 9.30 hodine, miestnosť č. 103, na I. poschodí v budove Krajského súdu v Prešove, Hlavná č. 22, Prešov (č.l. 140, 141 a 144 spisu). Obsah spisu nepotvrďuje rozhodné dovolateľove tvrdenie, že odvolací súd rozhodol vo veci samej 1. decembra 2010, kedy mal porušiť jeho procesné práva; rozsudok odvolacieho súdu bol vyhlásený 8. decembra 2010 (viď č.l. 144 a 145 spisu). Procesný postup odvolacieho súdu, ktorý odročil odvolacie pojednávanie stanovené na deň 1. decembra 2010 bez meritórneho prerokovania veci zodpovedá požiadavke žalovaného o odročenie pojednávania (vo faxovej žiadosti z 1. decembra 2010 – č.l. 142 spisu) a preto tento nezakladá porušenie procesných práv žalovaného. Pokiaľ odvolací súd následne dospel k záveru, že o odvolaní žalovaného možno rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a z tohto dôvodu stanovil na deň 8. decembra 2010 verejné vyhlásenie rozsudku, jeho postup nemožno považovať za nesprávny pokiaľ zodpovedá zákonným podmienkam vymedzeným v ustanovení § 214 O.s.p. (účinnom do 31. decembra 2011).

Ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, umožňoval odvolaciemu súdu v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje § 214 ods. 1 O.s.p., rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Aj v prípadoch, v ktorých odvolací súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia odvolacieho pojednávania, je povinný oznámiť miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením.

O tom, či bol v preskúmvanej veci zachovaný procesný postup odvolacieho súdu, ktorý je upravený v § 156 ods. 3 O.s.p., môže odvolací súd usudzovať len z obsahu spisu.

Na čl. 140 spisu je založený písomný pokyn predsedníčky senátu odvolacieho súdu určený súdnej kancelárii, aby na úradnej tabuli súdu bolo oznámené, že rozhodnutie v danej veci bude vyhlásené 8. decembra 2010 o 9.30 hod. Nie je zrejmé, kedy tento pokyn bol súdnej kancelárii doručený, kedy a kým bol tento pokyn prijatý, spracovaný (opísaný, porovnaný, vypravený) ani to, ako bol realizovaný (vykonaný) – kto a kedy zabezpečil jeho oznámenie vyvesením na úradnej tabuli súdu. Z ničoho ale nemožno vyvodiť, že súdna kancelária predmetný pokyn predsedníčky senátu skutočne aj zrealizovala (ani z kontrolnej pečiatky súdnej kancelárie – naproti tomu porovnaj napríklad čl. 134 spisu). Na tom nič nemení ani písomné vyhotovenie oznámenia (označené ako „upovedomenie o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia“) o tom, že sa bude konať verejné vyhlásenie rozsudku (čl. 141 spisu), ani zápisnica z 8. decembra 2010 (čl. 144 spisu) – obsah spisu ako celok, i tieto jeho konkrétne označené súčasti nedávajú totiž žiadny podklad, ktorý by dovolaciemu súdu umožňoval záver, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku boli oznámené na úradnej tabuli odvolacieho súdu. Obsah spisu v dôsledku toho neumožňuje ani posúdiť, či bola zachovaná lehota vyplývajúca z § 156 ods. 3 O.s.p. Pokiaľ obsah súdneho spisu dáva (má dávať) hodnoverný obraz o súdnom konaní, je v danom prípade namieste záver, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku neboli riadne oznámené. Uvedeným postupom odvolacieho súdu, ktorý sa priečil § 156 ods. 3 O.s.p., došlo k odňatiu možnosti dovolateľa konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dovolací súd poznamenáva, že z rovnakého právneho záveru o prípustnosti dovolania vychádza i doterajšia ustálená rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu (vid' vid' R 14/2010, porovnaj napr. 3 Cdo 179/2010, 3 Cdo 236/2010, 3 Cdo 218/2011, 5 Cdo 120/2009, 5 Cdo 218/2009).

Verejné vyhlásenie rozsudku je úkon súdu, ktorý je z hľadiska vecného, časového, miestneho a personálneho neopakovateľný a nezameniteľný s iným úkonom súdu. Ak súd účastníka neupovedomil zákonu zodpovedajúcim spôsobom o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, odňal mu možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/); táto procesná vada konania je odstrániteľná len zrušením rozhodnutia vydaného v konaní, v ktorom k nej došlo (R 14/2010).

Požiadavka na verejné vyhlásenie rozsudku v zmysle článku 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky vychádza z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, preto jej podstata a účel sa nemôže zásadne odlišovať od definície podanej v kontexte týchto zmlúv, napr. Európskym súdom pre ľudské práva.

Ústava zaručuje nie teoretické a iluzórne práva, ale konkrétne a účinné, preto požiadavku verejného vyhlásenia rozsudku možno považovať za splnenú len vtedy, ak má verejnosť možnosť získať informácie o dátume a mieste vyhlásenia rozsudku tak, aby pri takomto zverejnení mohol byť prítomný ktokoľvek, kto má o to záujem, pričom vo vzťahu k účastníkom konania sa musí vychádzať z prezumpcie tohto záujmu (porovnaj Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 5/02).

Verejnosť konania patrí k ústavným procesným zárukám práva na súdnu a inú právnu ochranu. Princíp verejnosti však nie je absolútnym (verejnosť možno výnimočne vylúčiť v prípadoch ustanovených zákonom – porovnaj čl. 48 ods. 2 druhá veta Ústavy Slovenskej republiky); výnimky z tohto princípu sa ale vzťahujú na súdne pojednávanie (prerokovanie), nie však na vyhlásenie rozsudku. Povinnosť verejného vyhlásenia rozsudku je bezvýnimočná. Vyplýva to z doslovného znenia čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj zo zákonov, ktoré v súlade s ústavou upravujú podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane, o pôsobnosti súdov a konaní pred nimi. Verejné vyhlásenie rozsudku súvisí s povinnosťou všeobecného súdu upovedomiť o tom účastníkov konania (v danom prípade dodržaním postupu podľa § 156 ods. 3 O.s.p.). Účastník konania má právo byť prítomný na vyhlásení rozsudku súdu a len on sám môže rozhodnúť, či sa tohto zasadnutia zúčastní alebo nezúčastní. Jeho rozhodnutie nemôže ovplyvniť postup súdu pri realizácii konania v intenciách článku 142 ods. 3 ústavy. Iný postup všeobecného súdu znamená porušenie ústavnosti v konaní pred ním, ktoré spočíva v porušení základného práva účastníka konania zakotveného v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s článkom 142 ods. 3 ústavy.

Dovolací súd v tejto spojitosti poukazuje, že už spomenuté ustanovenie čl. 142 ods. 3 ústavy, ktoré obsahuje princíp verejného vyhlásenia rozsudku, má povahu ústavného príkazu pre všeobecné súdy, podľa ktorého v prípade, že rozhodujú vo forme rozsudku, sú povinné tieto rozsudky vyhlasovať vždy verejne. Ide tu o ústavnú záruku, že všeobecné súdy ako štátne orgány nemôžu obmedziť právne postavenie účastníkov v konaní pred nimi, ktoré postavenie im má poskytnúť možnosť verejne sa oboznámiť s obsahom rozsudku a s jeho odôvodnením (právo na aktívne, faktické, pozitívne konanie štátu, ktoré má základ v ústave a jej princípoch). Je zrejmé, že sa týmto ústavným príkazom sleduje ochrana účastníkov konania pred tajnou justíciou vymykajúcou sa kontrole verejnosti. Zabezpečuje sa tým

aj transparentný výkon spravodlivosti a tým sa prispieva k dosiahnutiu cieľa sledovaného článkom 6 ods. 1 dohovoru.

Predpokladom prítomnosti žalovaného na verejnom vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu v tejto právnej veci bolo oznámenie súdu o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v zmysle § 156 ods. 3 O.s.p. (v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.). Povinnosťou odvolacieho súdu bolo preto zachovať zákonom stanovený postup oznámenia miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku, k čomu však podľa obsahu základného spisu nedošlo. To malo za následok predovšetkým znemožnenie samotnej účasti žalovaného na verejnom vyhlásení rozsudku – verejnom oboznamovaní súdu o tom, ako rozhodol (aké konkrétne výroky vyslovil) a z akých dôvodov. Tento nesprávny procesný postup odvolacieho súdu mal pre odporcu ďalší negatívny procesný dôsledok v tom zmysle, že odvolací súd mu nevytvoril procesnú možnosť kontroly, či jednotlivé výroky rozsudku, ktorý mu bol doručený v písomnom vyhotovení, sú v plnom rozsahu totožné s verejne vyhlásenými výrokmi rozsudku, a či snáď neboli prípadne dodatočne zmenené (podľa § 156 ods. 4 O.s.p. je totiž súd viazaný vyhláseným rozsudkom a vyhlásený rozsudok nemôže zmeniť, i keby si neskôr uvedomil, že rozhodol nesprávne). Odvolací súd teda uvedeným chybným procesným postupom (nedošlo k oznámeniu miesta a času vyhlásenia rozsudku v zmysle cit. § 156 ods. 3 O.s.p.) nevytvoril odporcovi zákonom predpokladanú procesnú možnosť účasti na verejnom vyhlásení napadnutého rozsudku.

Verejné vyhlásenie rozsudku nie je len formálny a samoúčelný úkon. Jeho podstata má zásadný význam a spája sa s viacerými procesnoprávnymi dôsledkami. Vyhlásením rozsudku konanie nekončí a ešte aj pri verejnom vyhlasovaní majú účastníci konania procesné práva a povinnosti. Ide tu o úkon súdu, ktorý je z hľadiska vecného, časového, miestneho a personálneho neopakovateľný a nezameniteľný s iným úkonom súdu. Z hľadiska vecného ide o to, že pri verejnom vyhlásení rozsudku má účastník, ak boli dodržané podmienky oznámenia vyhlásenia tohto rozsudku, možnosť uplatniť procesné práva smerujúce k ochrane pred tajnou justíciou vymykajúcou sa kontrole verejnosti a tiež práva zabezpečujúce účastníkovi možnosť kontroly súdu. Obsahom procesného oprávnenia účastníka pri kontrole súdu vyhlasujúceho rozsudok je predovšetkým jeho oprávnenie preveriť, či bol rozsudok v jeho veci vôbec vyhlásený (to má význam z hľadiska účastníckovej vedomosti, či je súd rozsudkom viazaný, a ak áno, akým rozsudkom – akými konkrétnymi výrokmi – je viazaný). Nezanedbateľným je tiež procesné oprávnenie účastníka preveriť, či súd vyhlásil rozsudok

na oznámenom mieste a v oznámenom čase (hľadisko miestne a časové). Neprehliadnuteľným oprávnením účastníka je aj jeho právo preveriť (zistiť), v akom zložení (hľadisko personálne) súd vyhlásil rozsudok (porovnaj v tejto spojitosti najmä § 237 písm. g/ O.s.p.) a s akým odôvodnením (hľadisko vecné). Procesný nedostatok odvolacieho súdu vo vzťahu k tomuto úkonu (nenaplnenie ustanovenia § 156 ods. 3 O.s.p.), v dôsledku ktorého sa poprie samotná podstata verejného vyhlásenia rozsudku (keďže sa neoznami čas a miesto jeho vyhlásenia), je z procesného hľadiska nenapraviteľný (nedá sa nijako konvalidovať). Nedodržanie postupu oznámenia času a miesta vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu znamená z pohľadu spomenutých kontrolných a ochranných oprávnení účastníka toľko, že korekciu porušených procesných práv účastníka možno v dovolacom konaní docieľiť len zrušením takéhoto rozsudku ako rozsudku zaťaženého vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že odvolací súd konal v danej právnej veci inak, ako mu to stanovil Občiansky súdny poriadok v § 156 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p., a tým znemožnil žalovanému realizáciu jeho procesných práv, ktoré mu pri vyhlásení rozsudku patria. Takéto konanie odvolacieho súdu je porušením práva na súdnu ochranu a predstavuje vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu a zároveň dôvodom pre ktorý dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.). Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovaného uvedenými v dovolaní.

Pokiaľ ide o dovolací návrh zrušiť i rozhodnutie súdu prvého stupňa, dovolací súd poznamenáva, že argumentácia žalovaného v tomto smere vytyka nedostatky skutkovej povahy – dovolateľ totiž spochybňuje správnosť a úplnosť skutkových zistení súdom prvého stupňa – nepovažujúceho participáciu žalovaného na dokazovaní pred ním za potrebnú, tak v takom prípade (neúplnosti alebo nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov) ale nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 f/ O.s.p.; po stránke obsahovej ide o námietku, že v konaní došlo k tzv. inej (než v § 237 O.s.p. vymenovanej) procesnej vady majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; takáto dovolateľom tvrdená vada (i keby

k nej v konaní došlo) by bola síce relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), avšak len v prípade procesne prípustného dovolania (viď § 238 O.s.p.), čo ale nie je tento prípad.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. marca 2012

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková